

29.8.2019

Sosiaali- ja terveysministeriö

STM057:00/2019

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sairausvakuutuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoamme otsikon asiassa, jonka johdosta esitämme seuraavaa.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan toteutettavaksi pääministeri Antti Rinteen hallituksen hallitusohjelman mukaiset muutokset eräisiin tulonsiirtoihin.

Sairausvakuutuslain mukaisia vähimmäismääräisiä päivärahaetuuksia (sairauspäiväraha, vanhempainpäiväraha ja erityishoitoraha) ehdotetaan korotettavaksi 20 eurolla kuukaudessa. Kuntoutuslaissa olevan viittaussäännöksen mukaan korotus kohdistuu myös kuntoutusrahaan. Korotus ehdotetaan toteutettavaksi siten, että vähimmäismääräisen päivärahaetuuden määrä korotetaan 26,62 euroon. Tämä vastaa vuoden 2019 tasossa 28,66 euroa päivässä eli 716,50 euroa kuukaudessa, kun kuukauteen katsotaan kuuluvan 25 arkipäivää.

Myös työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan määrää ehdotetaan korotettavaksi 20 eurolla kuukaudessa. Peruspäivärahan täysi määrä nousisi 32,40 eurosta päivässä 33,33 euroon päivässä eli 716,60 euroon kuukaudessa, kun kuukauteen katsotaan kuuluvan 21,5 arkipäivää. Peruspäivärahan määrä olisi laissa vuoden 2019 indeksitasossa. Täysi työmarkkinatuki on peruspäivärahan suuruinen. Peruspäivärahan korotus merkitsisi vastaavaa korotusta ansiopäivärahan perusosaan. Peruspäivärahan määrällä on myös vaikutus vuorottelukorvauksen tasoon, jonka suuruus määräytyy työttömyyspäivärahan perusteella.

Lapsiperheiden aseman parantamiseksi luonnoksessa esitetään, että neljännestä ja sitä seuraavista lapsista maksettavia lapsilisä korotettaisiin 10 eurolla kalenterikuukaudessa. Lapsilisän määrä perheen neljännestä lapsesta nousisi näin ollen 163,24 euroon kuukaudessa. Viidennestä ja sitä seuraavista lapsista maksettava lapsilisä nousisi 182,69 euroon kuukaudessa. Lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen tasoa ehdotetaan korotettavaksi 10 eurolla kuukaudessa, jolloin yksinhuoltajakorotuksen määrä nousisi 63,30 euroon kalenterikuukaudessa. Toimeentulotuesta annettua lakia esitetään muutettavaksi niin, että lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen 10 euron

suuruudesta korotuksesta hyötyisivät myös toimeentulotukea saavat perheet.

Yhteensä muutokset kasvattavat valtion menoja arviolta 77 miljoonalla eurolla vuoden 2020 tasossa. Julkiset menot kasvavat noin 90 miljoonaa euroa, josta arviolta 9,5 miljoonaa kohdistuu kunnille ja 3,5 miljoonaa Työllisyysrahastolle.

Esitysluonnoksen ehdotuksilla pyritään vähentämään eriarvoisuutta ja painottamaan ensisijaisen etuusjärjestelmän merkitystä etuudensaajien toimeentulon turvana, minkä lisäksi erityisesti lapsilisää ja lapsilisän yksinhuoltajakorotusta koskevalla ehdotuksella tavoitellaan yksinhuoltajaperheiden ja monilapsisten perheiden toimeentulon parantamista. Pyrkimyksenä on myös toimeentulotuesta riippuvaisten kotitalouksien määrän vähentäminen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Pidämme esitysluonnoksen tavoitteita pääasiassa tärkeinä ja kannatettavina. Ehdotetut lakimuutokset lisäävät kuitenkin merkittävästi valtiontalouden menoja, joten työllisyyttä lisäävien reformien tekeminen tulee entistäkin tärkeämmäksi.

Selvitystemme perusteella yrittäjien luottamus YEL-järjestelmään on erittäin alhaisella tasolla. Vähimmäismääraisten etuuksien korottaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että yhä useampi yrittäjä on vakuuttanut itsensä tasolla, jolla heille ei kerry minkäänlaista työuran aikaista ansioturvaa. Vuonna 2019 esimerkiksi alle 11 942 työtulolla sairausvakuutuslain mukaiset päivärahat jäivät vähimmäispäivärahan suuruiseksi. Yli kolmannes yrittäjistä on vakuuttanut työskentelynsä em. rajan alla. Muutos tulee nostamaan rajaa entisestään. Ehdotetut korotukset siten varmasti heikentävät työeläkejärjestelmän kannustavuutta ja uskovoutta yrittäjien näkökulmasta ja saa yhä useamman yrittäjän vakuuttamaan itsensä pakollisen YEL-vakuutuksen alarajalla (7 799,37/2019).

Suomen Yrittäjät on esittänyt, että yrittäjän pakollisen eläkevakuuttamisen alaraja nostettaisiin yrittäjän ansiosidonnaisen työttömyysturvan alarajalle (12 816 euroa/2019). Tämä varmistaisi sen, että pakollisen vakuutuksen piirissä olevalla yrittäjällä olisi oikeus työuran aikaiseen sosiaaliturvaan ja erityisesti ansioturva-etuuksiin.

Kunnioitavasti

Suomen Yrittäjät

Janne Makkula
työmarkkinajohtaja

Harri Hellstén
työmarkkina-asioiden päällikkö